

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 38.

Lýsingarprísir fyri petittreglu: 30 øyr. á forsiðuni, 20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardagin 19. september 1936.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður bilagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

10. árg.

Stórir javnaðarmanna val- sigur við landstingsvalið hin 15. í h. m.

**Vinstra verður knasað, meðan teir konservativu
hava stóra framgongd.**

**Av teim minnu flokkunum halda teir radikalar
at kalla støðuna, meðan bæði hin týski
og nazistiski flokkurin eins og L. S. ikki
sleppa av sporinum.**

Kring hitt danska ríkið var ógvuliga stórir spenningur fyri landstingsvalinum, ið fór fram hin 15. í h. m.

Fór tað at eydnast stjórnar-flokkunum at renna vinstra- og høgra minnitalsmaktina umkoll, var hin standandi spurningurin.

Allir partar lögdu allar árar yvir borð fyri at bera sigurin heim. — Mótmælisflokkarnir, vinstra og høgra (konservativu) vóru ógvuliga ósmædnir. Tað eru vist fá val, sum teir «stóru» hava so dálkað teirra hendur við sum hetta valið. Stauning var vinur við boðlar og drápsmenn o. s. fr., sögdu teir.

Men tross hesa ræðuliga agitastjón sigraði Stauning sum fædd ferðir áður. Hesin sigurin fyri ríkisstýrið er so mikil meira undrunarverður, sum tað plagar at vera teir, sum sitja hava við ræðið, ið verða við undirlutan.

Eitt stýri, sum soleiðis sum hent er fyri javnaðarmanna-stýrið í Danmark, ferð eftir ferð aftaná long og strong kreppu stígur fram í stórum má vera eitt skila stýri, eitt gott stýri. Soleiðis sigur hvør áskoðari — og hann, ið ópartiskt kannar hin socialdemokratiska stýrsháttin, verður samdur í hesum.

Stoðan við næstseinasta og seinasta landstingsval er soleiðis hjá javnaðarmonnum, vinstra, radikalum og konservativum:

Javnaðarmenn: 612 valmenn 1928 og 769 valmenn 1936, ein framburður uppá 157 valmenn og tveir landstingsmenn.

Radikalir: 181 valmenn 1928 og 177 valmenn 1936, tap 7 valmenn men finga sama landstingsmannatalið aftur.

Vinstra: 645 valmenn 1928 og 456 valmenn 1936, tap 189 valmenn og 5 landstingsmenn.

Konservativir: 267 valmenn

1928 og 380 valmenn 1936, ein framburður uppá 113 valmenn og 2 landstingsmenn.

L. S. ella »Det frie Folkeparti« fekk 48 valdar valmenn og ætlandi 1 landstingsmann. Um landstingsmannin á Bornholm verður lutast millum vinstra og javnaðarmenn, ið finga hvør sínar 23 valmenn, hóast javnaðarmenn finga yvir 600 atkvøður meir enn vinstra.

Rættisflokkurin, nazistar og Týskarar finga ongan landstingsmann valdan.

Stoðan í landstinginum kann verða ein av seks:

a) 38 stjórnarflokkamenn (37 + Bornholmarin), 36 vinstra og høgra, 1 L. S.-maður og 1 Foroyingur.

b) 37 stjórnarflokkamenn, 37 vinstra og høgra (36 + Bornholmarin), 1 L. S.-maður og 1 Foroyingur.

c) 39 stjórnarflokkamenn (37 + Bornholmarin og Foroyingin), 37 vinstra og høgra (36 + L. S.-mannin).

d) 38 stjórnarmenn (37 + Foroyingin), 38 vinstra og høgra (37 + L. S.-mannin).

e) 37 stjórnarflokkamenn, 38 vinstra og høgra (37 + L. S.-mannin), 1 Foroyingur.

f) 37 stjórnarflokkamenn, 39 vinstra og høgra (36 + Bornholmarin L. S.-mannin og Foroyingin).

Bróstsjúkrahúsið í Høydølum

ynskir 70 lomb til slaktingar miðskeiðis í næsta mánað. Lombini mugu vera mett at viga yvir 12 kg hvørt og farmagjald til Havnar fróknað prís.

Boð verður latið inn á Løgtings-skrivstovuna seinast 26. í h. m.

Bróstsjúkrahúsnevndin.

1 millión kr. til Føroya.

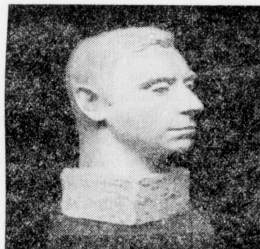
Nakað síðani fóru menn frá reidarafelagnum, formaður Føroya Fiskimannafelags og ammaðurin til Danmarkar at fingast við ríkisstýrið um solusentral fyri fiski.

Nú frættist, at ríkisstýrið er villug at veita eina millión kr.

um sentralurin av teim interesseraðu organisatiónunum verður samtyktur sum vanligur solusentralur. Hesin peningur skal nýtast til rindan av »konstateraðum« tapi og møguligum framtidartapi við fiskasøluni eins og til at innarbeida nýggjar markna-

aðir. Harnæst hevur fiskarbankan játtað at financiera sentralin, so lán kan fáast uppá fiskin harvið peningacirkulasjó verður manna millum. — Harumframt er nakað av milliónini avlagt til beinleiðis propaganda fyri føroyskum fiski í Danmark.

Føroyskt myndahøggarakynstri.

Janus Kamban er fyrsti myndhøggarin í Føroyum. Á ólavsøku ið var hevði hann framsýning av sínum listarverkum her í Havn. Fólk gav hesari framsýning gætur; hetta var ein stór nýhending, ein nýggj listargrein hevði fingið sín mann her heima hjá okkum. Vit høvdu frætt áður, at Janus Kamban kundi gera skreytir í sínum listarstarvi; fyri einum tveimum árum síðani varnaðust Danir um hann, tað var fyri eina mynd av einum sitandi manni, sum hann hevði framsýnað á Charlottenborg, og hann fekk eina virðiliga heiðursløn fyri hana. Nú finga vit høvi til at sigga teir lutir, Janus síðani hevur gjørt.

Tey, ið vitjaðu ólavsokuframsýningina, vórðu ivaleyst blisin yvir hvussu lætt fatiligt tað mál var, ið hesin myndhøggarin talaði. Vit minnst ein lítlan lut: eini breið hjún á eini breiðari sofu — ein mynd, ið er so full av liggjari tyngd og tryggu hugnað. Har var myndin av einari hálvvaksnari gentu, eitt fínt og kensligt arbeiði; so almannasatt er hetta gjørt, at tað hugtekur okkum øll, annaðhvort vit hava listarskil ella ikki. Viðari vóru fleiri vanligari myndir, meinlikar og greinliga lysandi tað, ið er egði teirra avvarandi. Ein hvílandi, forlig kvinna, høgð í føroyskum gróti — hon er av somu rótni sum tey breiðu hjúni og tann sitandi maður, ið Kamban framsýnti í Keypmannahavn: tað eru kát og stuttlig myndafostur, sum fáa okkum at smílast, men sam-

stundis er hetta myndaverk, ið á náttúrligan hátt hvíla í síni egnu tyngd og sínum egna forleika. Og so var har ein standmynd av einum roðara, ein klókur álvarsmaður — tann føroyski

meira noyðast at bjarga okkum sjálvum figgarliga, og tá vit nú á dogum noyðast at taka finóti hjálp aðrastaðni frá, er tað við ringum tannabiti. Og mentunarlaga er stoðan tann sama: vit mugu kappast við onnur norðurlanda mentunarfólk, hvorki meir ella minni. Tann glaða »dilletanta«-tíðin er farin; og tá samstundis tey figgarliga viðurskiftini eru verri enn ring, er tann føroyski listarmaðurin í dag ikki beinavegin at óvunda.

Janus Kamban er tó kanska eina frægast fyri, tí hann hevur hesi vælsignaðu evnini til at vera einfaldur og hettfatiligur. Tað var ynskiligt, at tað vakra einfaldni í hansara listum varð fatað og undirtikið av hansara landsmonnum.

Hansara standmynd av Niels Winther er tað fyrsta stórra føroyska myndhøggaraverk. Hann er førur at skapa okkum fleiri.

Nútidar Íslendingar gera nógv fyri at vinna teirra myndandi listarmenn fyrri Íslandi, vit áttu at gingið í somu sporum; tað hevði t. d. verið hóskandi, at loftingið keypti Janusar Niels Winther-mynd; væl eru tíðirnar ringar, men ongatíð so ringar at tað ikki loysir seg at veita einum ungum landsmanni ein dugnað og einum gomlum landsmanni og undangongumanni eitt sámligt minni.

W. Heinesen.

